

Mateja Gris
Slovensko
združenje za
požarno varstvo
info@szpv.si

Požarna varnost v domovih za starejše občane

Fire safety in care homes

Povzetek

Oskrbovanci domov za starejše občane so v primeru požara v veliki meri odvisni od osebja. Se upravniki in osebje v domovih zavedajo svoje odgovornosti za požarno varnost?

Pri CFPA-E smo pripravili smernico, ki ne opisuje le, kaj je treba narediti, ampak naj pomaga razumeti, zakaj je treba nekaj narediti. Smernica CFPA-E št. 6: 2021 F Požarna varnost v domovih za starejše občane [1] je namenjena predvsem upravnikom domov, primerna pa je tudi za lastnike, načrtovalce, gradbenike, nadzornike, inšpekcijske službe in gasilske organizacije, ki sodelujejo pri urejanju požarne varnosti v teh ustanovah.

V članku so navedene specifične značilnosti elementov požarne varnosti v domovih za starejše občane, zbrane v smernici CFPA-E št. 6: 2021 F.

Ključne besede: dom za starejše občane, ocena požarne ogroženosti, usposabljanje zaposlenih

Abstract

As a care home resident, you find yourself in a vulnerable situation where fire safety largely depends on the staff. Are managers of care homes and their staff aware of their responsibility for fire safety?

The guideline has been developed by The Confederation of Fire Protection Associations in Europe to help those who are responsible for fire safety in care homes. The aim of guideline CFPA-E No. 6:2021 F Fire safety in care homes [1] is not only to describe what needs to be done but also to create an understanding of why. Other stakeholders may be building owners, planners, builders, building control officials and rescue authorities.

The article summarizes the specific characteristics of fire safety elements in care homes from CFPA-E guideline No. 6.

Keywords: care homes, fire risk assessment, training of personnel

Starejši ljudje so v požaru bolj ogroženi od mlajših

Zaradi slabše gibljivosti, opešane sluha, vida, pogosto tudi počasnejšega odziva so starejši v požaru in drugih nevarnih okoliščinah bolj ogroženi od večine ljudi. Tveganje, da pride do večjega požara, je večje prav zaradi zmanjšanje sposobnosti starejšega človeka, da bi požar pogasil sam, dokler se ne razširi do te mere, da ga ne more zadržati s požarno odejo ali pogasiti z gasilnikom. Vprašljiva je tudi sposobnost samostojnega

Slika 1: Stopnice predstavljajo resno oviro na evakuacijski poti za starejšega človeka, ki ne vidi več dobro, težje hodi ipd.

umika starejšega človeka na varno. Težavo lahko predstavlja že nekaj stopnic (glej sliko 1).

Raziskave kažejo, da se tveganje, da umremo v požaru, začne povečevati pri 65. letu, po 80. letu pa je verjetnost poškodb v požaru 10 do 20-krat večja kot pri mlajših ljudeh.

V dom za starejše se človek praviloma preseli šele, ko ne more več sam skrbeti zase oziroma za svojo varnost, tam pa je odvisen od osebja doma. Na pomoč sorodnikov, prostovoljcev in drugih obiskovalcev v požaru ne more računati ob vsakem času, npr. ponoči ali v času pandemije, ko so obiski omejeni ali celo prepovedani. Požar pa se lahko zgodi kadarkoli.

Za varnost oskrbovancev je odgovorno vodstvo doma. To ni vedno lahka naloga, še posebej v starejših stavbah, ki pogosto ne ustrezajo sodobnim normativom glede požarnih ločitev, evakuacijskih poti ipd. Težava je tudi stalno pomanjkanje osebja, praviloma slabo plačanega za zahtevno delo.

Kljub težavam odgovornost ostaja in vodstvo doma se mora soočiti z zahtevno nalogo. Kako? Na podlagi ocene požarnega tveganja se da s kombinacijo tehničnih in organizacijskih

Slika 2: Gasilci so požar v sobi v 2. nadstropju DSO Črnomelj uspešno pogasili. Vir: Dolenjski list [2].

ukrepov omejiti možnosti za nastanek in hitro širjenje požara in s tem pridobiti na času za varno evakuacijo in gasilsko intervencijo.

Zavedanje o požarnem tveganju se poveča po požarih

Požarno tveganje je mogoče zmanjšati, če se ga vodstvo doma zaveda, če je pripravljeno prisluhniti nasvetom in vložiti potrebna sredstva. Zavedanje o pomembnosti požarnega varstva, predvsem preventive, se za nekaj časa poveča po požaru v kateri od stavb s podobno namembnostjo. V Sloveniji je bil pred dobrimi štirimi leti večji požar v Domu starejših občanov Črnomelj. V zgodnjih popoldanskih urah je zagorelo v sobi dveh stanovalcev v drugem nadstropju stavbe. Z evakuacijo in gašenjem so začeli zaposleni, kmalu so prišli tudi gasilci, ki so požar dokončno pogasili (slika 2). Evakuirali so 25 ljudi, je 17. decembra 2017 za Dolenjski list povedala **direktorica DSO**

Črnomelj Valerija Lekić Poljšak [2]. V požaru sta bila poškodovana dva stanovalca in dve zaposleni osebi, eden od obeh stanovalcev je kasneje umrl. Iz novomeške izpostave Uprave RS za zaščito in reševanje so sporočili, da so evakuirali 69 ljudi iz drugega in tretjega nadstropja. Poročali so tudi, da so bila na srečo vrata sobe, kjer je prišlo do požara, zaprta in so bile posledice požara manjše, kot bi bile sicer.

Podobnih primerov, iz katerih se lahko učimo, je nešteto. Štirje v smernici CFPA-E 6:2021 F opisani primeri so iz Švedske, Južne Koreje, Škotske in Kanade (glej tabelo 1).

Smernica CFPA-E 6:2021 F ni namenjena le naštevanju potrebnih ukrepov ampak predvsem ozaveščanju vodstva oziroma zaposlenih v domovih za starejše. V nadaljevanju je povzetek priporočil iz smernice.

Osebe doma lahko bistveno prispeva k večji požarni varnosti

Poleg zgoraj opisanih nesrečnih primerov so tudi številni, ki so se končali dobro, večinoma zaradi ustreznega ukrepanja osebja doma. Dobremu razpletu ni botrovalo naključje ampak:

- redno usposabljanje osebja doma,
- redni sestanki, na katerih je osebje preverjalo upoštevanje navodil, vadilo postopke, in s tem vzdrževalo nivo požarne varnosti,
- opremljenost stavbe s sistemi za avtomatsko javljanje in za gašenje, povezanimi s požarno centralo in gasilci,
- usklajenost požarne centrale s protivlomno oziroma integrirani varnostni sistem,
- ustrezna gradbena požarna zaščita stavbe.

Poleg teh okoliščin so k zmanjšanju posledic požara prispevali tudi naslednji dejavniki:

Kraj in datum požara	Kratek opis	Število smrtnih žrtev
Textes, Norrtälje, Švedska, 27. 8. 2013	V trinadstropni stavbi iz leta 1918 je živel 7 starejših oseb, tudi z duševnimi motnjami. Požar se je začel ponoči, ko v stavbi ni bilo dežurne osebe, na zastekljenem balkonu, kjer ni bilo javljalnika požara. Blizu balkona sta bili dve zunanji evakuacijski poti, ki sta kmalu postali neprehodni. Žrtve so bile nastanjene v 3. nadstropju. Preiskava po požaru je pokazala številne nepravilnosti, ki jih gasilci niso zabeležili med rednimi nadzori pred požarom.	3
Seul, Južna Koreja, 28. 5. 2014	V trinadstropnem prizidku stavbe z 80 oskrbovanci je zgodaj zjutraj zagorelo v 2. nadstropju, domnevno zaradi samozaižga 81-letnega kronično bolnega moškega. Žrtve je pomoril gost črn dim. Med žrtvami je bila tudi negovalka.	21
Rosepark, Glasgow, Škotska, 31. 1. 2004	V zgodnjih jutranjih urah je zaradi napake na električni inštalaciji in po eksploziji sprejeval zagorelo oblazinjeno pohištvo v kabinetu z odprtimi vrati na hodnik, ob katerem so bile sobe, tudi z odprtimi vrati. Ogenj je po 7 minutah ugasnil, ljudi pa je pomoril dim. Po požaru se je izkazalo, da zaposleni niso pravilno reagirali na alarm, ki ga je sprožil nedavno vgrajeni novi sistem za javljanje požara. Evakuirati so začeli napačen del stavbe. Če bi bila vrata kabineta in sob zaprta, žrtev ne bi bilo.	14
Quebec, Kanada, 23. 1. 2014	Požar se je začel v kuhinji kmalu po polnoči. Za 50 oskrbovancev je ponoči skrbel le 1 negovalec. Izhodna vrata so ob 22.30 zaklepali, da dementni oskrbovanci ne bi nenadzorovano odhajali. Gašenje je bilo dolgotrajno, težavno tudi zaradi nizkih temperatur.	32

Tabela 1: Primeri požarov domov za starejše iz smernice CFPA-E št. 6:2021 F Požarna varnost v domovih za starejše občane

- dežurni uslužbenci so bili izkušeni zdravstveni delavci,
- požar se je zgodil v času, ko je bila večina varovancev v svojih sobah. Osebe se je lahko osredotočilo na gašenje in evakuacijo.

Najbolj pogosti scenariji požarov v domovih za starejše občane

Izkušnje kažejo, da se požar v domovih za starejše občane običajno začne tako, da varovancu zagori obleka ali pohištvo v njegovi oziroma njeni sobi. Najpogostejše poškodbe so opekline in posledice vdihavanja strupenih plinov. Zelo pogosto se požar začne v postelji, na kavču ali podobnem oblažjenem pohištvu. Razvija se tako kot običajno v spalnici ali dnevni sobi. Požar tli ali gori s plamenom. Pod stropom se začnejo nabirati vnetljivi plini. Ko je koncentracija prava, se vžgejo. Takrat lahko pride do požarnega preskoka, ko se vname ves gorljiv material v prostoru, pogosto popokajo šipe.

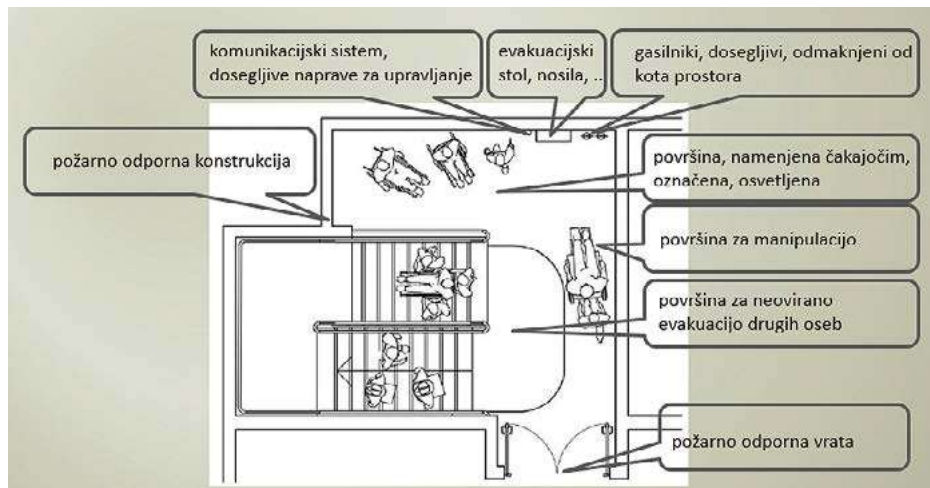
Če ni dovoda svežega zraka se lahko požar zaduši pred požarnim preskokom. Koncentracija strupenih plinov je kljub temu lahko smrtonosna, še posebej za nekoga, ki spi ali ne more sam iz postelje, se premika počasi, slabše vidi, je demonten ipd.

Ocena požarne ogroženosti

Oceno požarne ogroženosti (v nadaljevanju OPO) naj naredi strokovnjak za vsak dom posebej. V prilogi smernice CFPA-E 6:2021 F so navodila za izdelavo OPO, vendar je v Sloveniji treba upoštevati predvsem Pravilnik o izdelavi ocen požarne ogroženosti (Uradni list RS, št. 180/20), podatki iz smernice pa naj bodo v pomoč.

Odzivni čas

Pri izdelavi OPO je treba upoštevati najbolj pogost, žal tudi najnevarnejši požarni scenarij, t.j., da se požar začne v sobi oskrbovanca, kar je še posebno nevarno, če v sobi ni dimnega javljalnika. Raziskave kažejo, da se lahko požar v bivalnem prostoru razvije prej kot v 6 minutah. Za reševanje spečih ali nepokretnih ljudi iz takega prostora imamo po trenutku, ko dimni javljalnik zazna požar, le še 2 do 3 minute časa. Reakcijski čas človeka je običajno odvisen od tega, ali spi ali je buden. Pričakujemo lahko, da se starejši ljudje počasneje odzivajo in ukrepajo, saj morda počasneje zaznavajo dogajanje okoli sebe oziroma dojamejo, kaj se dogaja. Dlje časa potrebujejo, da ugotovijo, da je okolje postalo nevarno, predvsem pa je zelo verjetno, da niso več tako gibčni in urni kot so bili, ko so bili mlajši. Bo star človek v primeru nevarnosti opozoril ostale in poskusil pogasiti požar? V smernici CFPA-E 6:2021 F so natančneje opisane vse naštetje faze zaznavanja in pričakovane reakcije starejših ljudi na nevarne okoliščine zaradi požara.

Slika 3: Ureditev varnega prostora ob stopnišču, kjer lahko ljudje počakajo na reševalce. Slika iz standarda SIST ISO 21542 [3]

Varna pot umika iz stavbe

Če pride do požara, se morajo oskrbovanci iz ogrožajočega okolja umakniti sami ali s pomočjo osebja, morda tudi reševalcev. Za vsakega od načinov umika je treba vnaprej zagotoviti pogoje z gradbenimi, tehničnimi in organizacijskimi ukrepi, ki jih določimo glede na okoliščine, ugotovljene pri pripravi OPO. Poleg osnovnih gradbenih ukrepov, s katerimi preprečujemo hiter razvoj in širjenje požara ter omogočimo varno evakuacijsko pot, je v domovih za starejše občane že zaradi varne in pravočasne evakuacije nujna vgradnja sistema za avtomatsko javljanje, morda tudi sistema za avtomatsko gašenje požara.

V kolikšnem času lahko osebje doma in gasilci priskočijo na pomoč?

Če s pomočjo OPO ugotovimo, da kateri od oskrbovancev potrebuje pomoč pri evakuaciji, jo je treba zagotoviti v času do 3 minut po aktivaciji dimnega javljalnika v prostoru, kjer je oskrbovanec. Pri preverjanju razpoložljivosti osebja, ki lahko pomaga oskrbovancem, moramo upoštevati, da lahko njihovo pomoč istočasno potrebuje več oskrbovancev, da isto evakuacijsko pot hkrati uporablja več ljudi in da se morajo v določenem času rešiti vsi.

V OPO je treba upoštevati dejstvo, da lahko varovancem v prvih treh minutah priskočijo na pomoč le zaposleni, ki so v stavbi v času alarma. Za načrtovanje evakuacije s pomočjo ob požaru je treba vedeti, kdaj in koliko zaposlenih je v stavbi v določenem časovnem obdobju (ponoči, v času dopustov ipd.) in kako hitro lahko pridejo in pomagajo gasilci oziroma reševalci. Slediti je treba spremembam vhodnih podatkov o razpoložljivosti usposobljenega osebja za pomoč pri evakuaciji in zagotoviti pravočasno pomoč gasilcev v vsakem trenutku, tudi v času dopustov, epidemije ipd.

Tudi reševanje je treba načrtovati vnaprej

Najbolje je, če se lahko oskrbovanci sami umaknejo iz stavbe, vendar to večinoma ni mogoče. Običajno mora pri evakuaciji

Se lahko oskrbovanec samostojno reši v času 2 do 3 minut po zaznanem požaru?

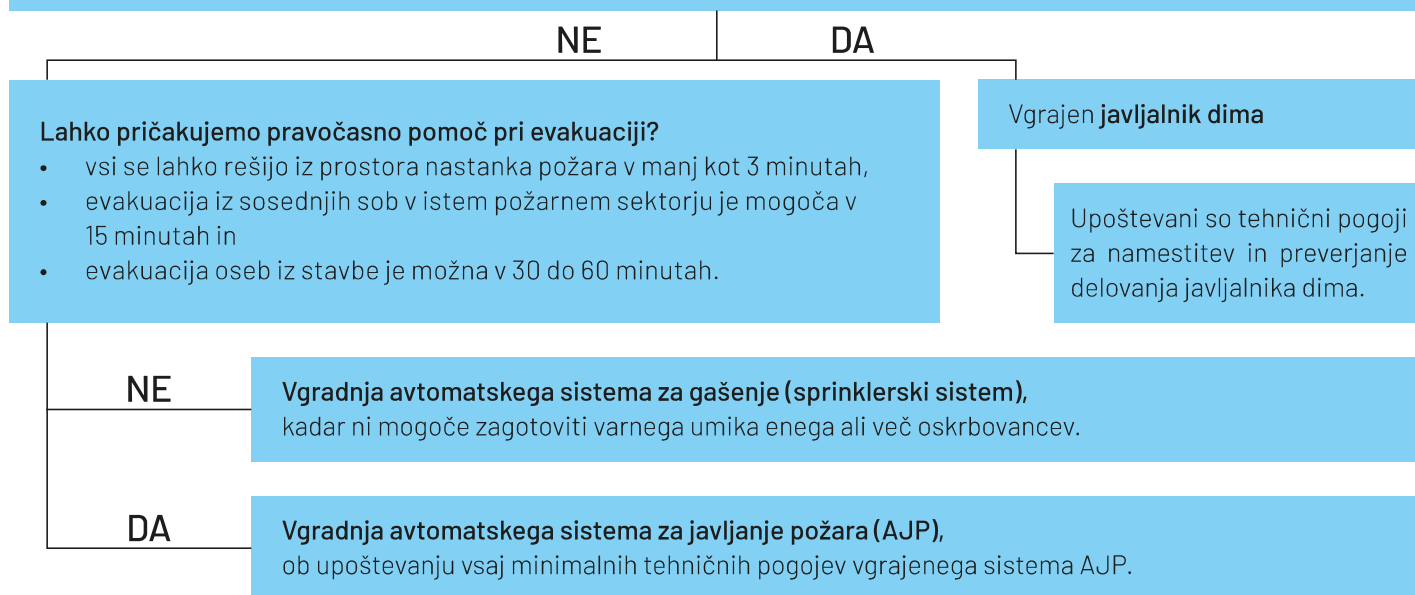

Diagram 1: Izbira nivoja požarne varnosti glede na sposobnost oskrbovanca

sodelovati osebje dóma, najverjetneje pa morajo na pomoč priskočiti tudi gasilci.

Če oskrbovanci potrebujejo pomoč osebja, je treba omogočiti umik v sosednji požarni sektor v isti etaži (t. i. horizontalno evakuacijo) ali varna mesta v stavbi ob evakuacijski poti, kjer oskrbovanci lahko varno počakajo na reševalce (slika 3).

Kadar ni mogoče zagotoviti pogojev za pravočasen varen umik iz stavbe, je treba omejiti dejavnike ogrožanja z ukrepi, kot je npr. vgradnja sistema za gašenje. Sprinklerski sistem požara morda ne bo pogasil, ga bo pa omejil. Gasilci bodo imeli čas, da rešijo ljudi, ki niso mogli iz stavbe.

Kljub vgrajenim ukrepom požarne zaščite ne smemo zemariti preventivnih požarnovarnostnih ukrepov, s katerimi preprečujemo, da bi do požara sploh prišlo.

Izbira nivoja požarne varnosti na osnovi ocene požarne ogroženosti

Pri izbiri ukrepov moramo upoštevati dejstva iz OPO (glej diagram 1).

Stalna skrb za požarno varnost kot sestavni del upravljanja dóma

Vodstvo doma za starejše mora stalno, sistematično skrbeti za požarno varnost. Na diagramu 2 je nazoren prikaz tega stalnega, krožnega procesa: na osnovi usmeritev, ki jih vodstvo sprejme glede požarne varnosti (Fire safety policy) je treba zagotoviti pogoje za organizacijo varstva pred požarom (Fire protection organization). Pri upravljanju je treba poznati in upoštevati požarna tveganja (Fire risk management) in določiti pravila in postopke za določene preglede oziroma opravila pred, med in po požaru (Rules and routines), saj s pravočasno

načrtovanim ustreznim ukrepanjem lahko zagotovimo neprekinjeno poslovanje (Business continuity planning), tudi če pride do požara ali druge nezgode. Zaposleni se morajo redno izobraževati in usposabljanje skladno z načrti usposabljanja (Training plans). Skrbeti je treba za beleženje stanja in sprememb v stavbah in aktivnosti, ki vplivajo na požarno varnost (Documentation of building and activities). Spoštovanje pravil je treba preverjati skladno z vzpostavljenim sistemom kontrole (Control system). Na podlagi periodičnega vrednotenja stanja in rezultatov dela (Evaluation) lahko optimiziramo izhodišča oziroma usmeritve za delo v prihodnje (Fire safety policy).

Diagram 2: Sistem upravljanja s požarno varnostjo v krožnem procesu vrednotenja, odločanja, ukrepanja, kontrole itd.

Naloge varstva pred požarom v domu za starejše morajo biti jasno opredeljene. V večjih ustanovah mora vodstvo določiti osebe, ki so odgovorne za:

- delovanje sistema varstva pred požarom v ustanovi,

- kontrolo delovanja sistema in vzdrževanja ravni požarne varnosti in
- ukrepanje v primeru požara.

Če so v stavbi vgrajeni sistemi za javljanje in gašenje, morajo biti določene tudi osebe, ki skrbijo za te sisteme.

Ker so lahko razmerja med lastniki in najemniki stavb zapletena, morajo biti natančno opredeljena, npr. s pogodbami. Pogodbe iz izvajalci del in nalog in ostala dokumentacija morajo jasno določati:

- kdo kontrolira delovanje vgrajenih naprav in sistemov za požarno zaščito,
- komu in kako je treba poročati o neskladnostih z zahtevami,
- kdo mora odpraviti napake in pomanjkljivosti,
- kdo naroči odpravo napak in pomanjkljivosti oziroma kdo plača račun,
- kdo je lastnik vgrajenih naprav in sistemov za požarno zaščito.

Odgovornosti morajo biti zelo natančno določene, saj je npr. možno, da del vgrajenih naprav in sistemov za požarno zaščito ni v lasti lastnika stavbe ampak najemnika.

Zelo pomembno je, da so dokumentirane vse odločitve, navodila, rezultati preverjanj elementov sistema požarne varnosti.

Omejevanje možnosti za nastanek in hitro širjenje požara

Za varnost oskrbovancev je najbolje poskrbljeno, če do požara sploh ne pride, zato je smiselno, da se izognemo opremi in dejavnostim, ki predstavljajo tveganje za nastanek požara. Sveče npr. lahko zamenjamo z električnimi okrasnimi svetilkami. Proti hitremu širjenju požara lahko ukrepamo npr. z zapiranjem vseh vrat v nočnem času.

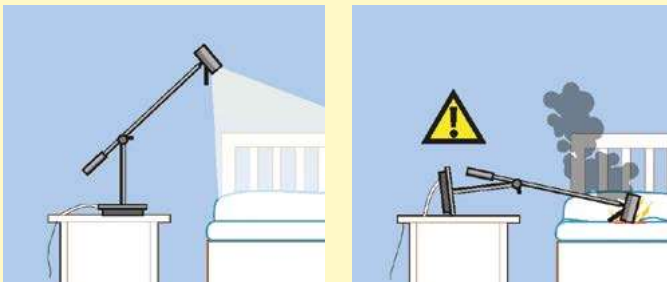
Posebej moramo biti pozorni pri uvajanju novosti oziroma pri spremembah rutine, opreme, namembnosti prostorov ipd. Vsakič je treba preveriti, kako sprememba vpliva na požarno varnost. Pri tem bodimo pozorni na običajne možne vire vžiga oziroma tvegane dejavnosti, kot so priprava hrane, kajenje, svečava, osvetljevanje z reflektorji, polnjenje baterij ipd.

Najtežavneje je preprečiti požig, ki je najpogostejši vzrok požara v domu za starejše občane. Tveganje za požig je treba oceniti na podlagi diagnoz oskrbovancev in verjetnosti, da namerno zanetijo požar. V nekaterih vrstah domov je tveganje večje, v drugih manj verjetno. Upoštevati je treba tudi

Oskrbovancem in zaposlenim je treba razložiti, zakaj je potrebna pozornost pri vsakem od naštetih virov vžiga.

1. primer: Prevrnjena nočna lučka lahko povzroči požar.

Zgodilo se je že, da je prevrnjena halogenska nočna lučka povzročila smrtno žrtev.

Slika 4: Na posteljo prevrnjena halogenska nočna svetilka lahko povzroči požar. Vir: Smernica CFPA-E št. 6:2021 F.

Za razsvetljavo ob posteljah naj se uporabljajo pritrjene svetilke, z LED žarnicami, ki se ne segrevajo. Površina LED svetila ima precej nižjo temperaturo.

2. primer: Polnjenje telefona na postelji, pod vzglavnikom ali odejo je lahko izjemno nevarno.

Med polnjenjem se naprave segrevajo. Ustvarjena toplota pokrite naprave se ne odvaja v okolico. Možno je, da pride do tlečega požara in vžiga gorljivih materialov, ki so v stiku z žico, polnilnikom ali telefonom (slika 5). Pri tem se sproščajo strupeni plini, ki ogrožajo ljudi v prostoru. Če ljudje

spijo, požara ne bodo pravočasno zaznali, da bi ga pogasili, se umaknili na varno in opozorili ostale.

Slika 5: Ožgana posteljina zaradi pokritega poškodovanega kabla za polnjenje prenosnega telefona med spanjem. Vir: FB stran gasilske enote Newton, New Hampshire, ZDA

Varovance in njihove svojce seznanimo s tveganji zaradi polnjenja naprav v postelji, v nočnem času, poškodovane naprave, kable in polnilnike pa odstranimo in zamenjamo z ustreznimi.

Slika 6: Smeti na neurejenem prostoru ob stavbi so magnet za požigalca. Vžgejo se lahko že zaradi odvrženega cigaretne ogorka. Vir: Poročilo Fire Safety in Historic Town Centres, English Heritage [4]

možnost, da požar namerno povzroči kdo iz okolice ali obiskovalec. Morda je okolica sovražna do dejavnosti ustanove in je lahko to vzrok za požig.

Podtaknjeni požari veljajo za nevarnejše, saj požigalec pogosto podtakne ogenj na več mestih hkrati, ali v prostorih, kjer običajno ni ljudi. Skrit požar se lahko nemoteno razvija, potem pa nenadoma ogrozi evakuacijske poti, skupne prostore ipd. Požigalcu olajšamo delo, če ne skrbimo za red in čistočo (slika 6).

Ukrep za zmanjšanje tveganja je lahko stalno, dovolj pogosto preverjanje, ali so skriti prostori, kot so shrambe in omarice, zaklenjeni. Uvedemo lahko redne obhode varnostnikov in drugega osebja, morda tudi prostovoljcev, ali pa prostore nadziramo s kamerami.

Sistem lastne kontrole

K rednemu pregledovanju opreme in naprav, kot so gasilniki, hidranti ipd., zavezuje lastnika oz. upravnika zakonodaja, smiselno pa je, da direktor dóma odredi, da vzdrževalec ali pooblaščen oseba za gašenje začetnih požarov redno, morda vsak mesec, vizualno pregleda stanje gasilnikov [5]. Enako velja tudi za preglede notranjih in zunanjih hidrantov, javljalnikov požara in sprinklerskih glav.

Izobraževanje, usposabljanje, požarne vaje

Varnost oskrbovancev domov za starejše občane je odvisna od zaposlenih, zato je izredno pomembno, kaj vedo o požarni varnosti, da se zavedajo odgovornosti, ki jim je naložena s posameznimi nalogami. Predvsem jim je treba omogočiti, da se izobražujejo, usposabljujejo, redno preverjajo svoje znanje z rutinskimi pregledi in požarnimi vajami.

Skladno z načrtom usposabljanja je treba zaposlene seznaniti s požarnimi tveganji in ukrepi, predvsem pa z njihovimi nalogami v okviru varstva pred požarom v domu:

- Pred prvo zaposlitvijo v dómu ali prerazporeditvijo na drugo delovno mesto je treba kandidata seznaniti z var-

nostnimi ukrepi in pravili in z njegovimi/njenimi nalogami v primeru požara.

- Teoretično in praktično usposabljanje je treba izvesti v prvih dneh zaposlitve oziroma prerazporeditve na novo delovno mesto.
- Pridobljeno znanje in veščine je treba periodično obnavljati. Osnovna znanja o požarni varnosti je treba obnavljati najmanj na vsakih 5 let, časovna obdobja za posebna znanja pa se določijo glede na okoliščine.
- Požarne vaje naj bodo vsaj enkrat na leto. Vsak zaposleni naj opravi delo, ki ga bo moral ob požarnem alarmu. Če pri vaji ne morejo sodelovati oskrbovanci, naj jih nadomestijo ostali zaposleni ali prostovoljci.

Med osnovna znanja o požarni varnosti spadajo vsebine z naslednjih področij, ki morajo biti prilagojene posameznemu domu oziroma oddelku dóma:

- preprečevanje nastanka požara,
- na kakšen način lahko vgrajena oprema in sistemi omejijo požar,
- postopki ob požarnem alarmu, predvsem pomoč pri evakuaciji oskrbovancev in gašenje začetnih požarov,
- postopki po požaru.

Po izobraževanju oziroma usposabljanju je smiselno preveriti odnos zaposlenih do varstva pred požarom v domu. Njihov odziv lahko pozitivno vpliva na učinkovitost, sodelovanje pri določanju ukrepov pa poveča motivacijo v zadovoljstvo vseh sodelujočih.

Evakuacija

Če je le mogoče, naj vodita iz vsakega prostora najmanj dve evakuacijski poti na varno, pri čemer naj bosta čimbolj narazen. Evakuacijska pot skozi okno ni primerna za starejšega človeka.

V stavbah z več etažami se lahko predvidi postopna, t. i. horizontalna evakuacija, pri kateri se oskrbovanci dóma sami ali s pomočjo osebja iz nadstropij ali kleti najprej umaknejo v sosednji požarni sektor in šele nato na prosto.

Če je pri umiku iz stavbe potrebna pomoč gasilcev, to ni več samostojna evakuacija uporabnikov stavbe, ampak reševanje.

V domovih za starejše občane je podobno kot pri bolnišnicah, vrtcih in drugih ustanovah možno, da oskrbovanci poskušajo evakuacijske poti izkoristiti za nenadzorovan izhod iz stavbe. To ne sme biti izgovor za zaklepanje vrat brez možnosti umika v sili oziroma paniki. Obstajajo tehnične rešitve, s katerimi lahko nadzorujemo odpiranje vrat.

Vgrajeni sistemi aktivne požarne zaščite

V domovih za starejše občane se sistemi za javljanje in avtomatsko gašenje požara praviloma ne razlikujejo od sistemov za druge vrste stavb, razlikuje pa se lahko sistem za alarmiranje. Morda je smiselno dodati bliskavice za vidno opozarjanje na požarni alarm, če ugotovimo, da zvočni alarm ni dovolj, ker

oskrbovanci slabše slišijo. Vsekakor naj bo požarni alarm povezan neposredno z gasilsko enoto, ki lahko najhitreje intervenira in so njeni gasilci seznanjeni s specifičnimi okoliščinami požarne varnosti doma.

V smernici CFPA-E št. 6: 2021 F je omenjen tudi prenosni sistem za gašenje z vodno meglo, ki pri nas ni splošno poznan. Smiselno ga je uporabiti kot dodaten ukrep za posebne namene, npr. pri opravih, zaradi katerih se poveča tveganje, da pride do požara, ali v sobi z oskrbovancem piromanom.

Za nadzor nad varnostnimi razmerami v domu se uporabljajo tudi kamere. Sistem videonadzora sicer ne štejejo med sisteme aktivne požarne zaščite, ker njihovo delovanje ni enakovredno preverjano.

Kontrolni listi

Odgovorna oseba za varstvo pred požarom v domu si lahko pomaga s kontrolnimi listi za preverjanje načrtovanja, ukrepanja in izboljšav posameznih požarnovarnostnih ukrepov. V smernici CFPA-E št. 6: 2021 F najde obsežen seznam kontrolnih listov v zadnjem poglavju.

Požarna varnost domov za starejše občane v Sloveniji

V uvodu smernice CFPA-E št. 6: 2021 F Požarna varnost v domu za starejše občane je zapisano, da je namenjena upravnikom teh ustanov. O izidu smernice smo obvestili Skupnost socialnih zavodov Slovenije, strokovno združenje izvajalcev

institucionalnega varstva starejših in posebnih skupin odraslih. Upamo, da se nam bodo oglasili, da skupaj najdemo poti za izboljšanje požarne varnosti v domovih pri nas, saj predvidevamo, da stanje ni tako dobro, da se ga ne bi dalo izboljšati. Smernica obravnava specifična požarna tveganja domov za starejše občane. Zato je lahko v pomoč tudi strokovnjakom za požarno varstvo, ki pripravljajo nove ocene požarne ogroženosti (OPO), skladno s Pravilnikom o izdelavi OPO (Ur. l. RS, št. 180/2020); te morajo biti narejene do 19. 12. 2023. Do takrat bi lahko ugotovili, kakšne stopnje požarne ogroženosti dosegajo domovi za starejše občane v Sloveniji.

Literatura

- [1] Smernica CFPA-E št. 6: 2021 F Požarna varnost v domovih za starejše občane. Dostopno na https://cfpa-e.eu/wp-content/plugins/pdfjs-viewer-shortcode/pdfjs/web/viewer.php?file=https://cfpa-e.eu/wp-content/uploads/2019/07/CFPA_E_Guideline_No_6_2021_F.pdf&download=false&print=false&openfile=false (datum dostopa: 18. 2. 2022)
- [2] Dolenjski list, J. Ambrožič: Zagorelo v domu starejših občanov v Črnomlju, evakuirali 25 ljudi. Foto: Aleksander Riznič, PGD Črnomelj. Dostopno na https://www.dolenjskolist.si/2017/12/17/187731/novice/kronika/FOTO_Zagorelo_v_domu_starejsih_obcanov_v_Crnomlju__evakuirali_25_ljudi/ (datum dostopa: 18. 2. 2022)
- [3] SIST ISO 21542 Gradnja stavb – dostopnost in uporabnost grajenega okolja, SIST – Slovenski inštitut za standardizacijo
- [4] Poročilo Fire Safety in Historic Town Centres, English Heritage, dostopno na https://www.frug.org/reports/Fire_Safety_in_Historic_Town_Centres.pdf (datum dostopa: 21. 2. 2022)
- [5] Gris M., (2022). Pregledovanje gasilnikov v podjetju. Požar 1-2022, str. 7

Postanite

AMBASADOR

CFPA EUROPE

Pridružite se globalnemu omrežju ljudi, ki jih družijo posebno zanimanje za požarno varnost, varovanje premoženja in naravne nesreče. Dobili boste dostop do forumov za razpravljanje in izmenjavo idej s podobno mislečimi in prejeli pomembne informacije in novice iz CFPA Europe.

Kot ambasador CFPA Europe boste lahko uporabljali logo ambasador CFPAE na svoji vizitki, osebni spletni strani in profilu na LinkedInu.